

Beslut om att häva byggnadsminnesförklaring av Kroksgård 3:1, Krokoms kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap 15 § Kulturmiljölagen (1988:950) att häva byggnadsminnesförklaringen av bryggstuga, stall, kornlada, ladugård vagnsbod samt två härbren på fastigheten Kroksgård 3:1 i Krokoms kommun.

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Härnösand, se bilaga.

Aktuella bestämmelser

Kulturmiljölagen (1988:950) 3 kap. Byggnadsminnen

15 § Om bibehållande av ett byggnadsminne medför hinder, olägenhet eller kostnad som inte står i rimligt förhållande till dess betydelse, får länsstyrelsen jämka skyddsbestämmelserna eller häva byggnadsminnesförklaringen. Länsstyrelsen får också häva byggnadsminnesförklaringen som framstår som ändamålslös [...]

Vi beslut om att häva en byggnadsminnesförklaring eller att jämka skyddsbestämmelser får länsstyrelsen eller regeringen förordna att den som begär hävandet eller jämkningsen skall bekosta särskild dokumentation av byggnaden, om det är skäligt. (Lag 2000:265).

Redogörelse för ärendet

År 1983 fattade Länsstyrelsen beslut om byggnadsminnesförklaring av bryggstuga, stall, kornlada, ladugård, vagnsbod och två härbren på fastigheten Kroksgård 3:1. Beslutet föregicks av en ansökan om statligt byggnadsvårdsbidrag, för att restaurera kornladan på gården. I samband med detta byggnadsminnesförklarades fastigheten. Med motivering att gården var ett typiskt exempel av de äldre gårdarna på Rödön som började uppföras under 1700-talet när jordbruket upplevde en högkonjunktur.

Det har för länsstyrelsen varit känt att byggnaderna haft ett stort behov av restaureringsåtgärder. Fotografier från byggnadsminnesförklaringen visar ett antal av byggnaderna var i dåligt skick redan då 1983. År 2003 gjorde länsstyrelsen ett besök, där man konstaterade att ett åtgärdsprogram behövde tas fram. Fastighetsägaren gjorde en egentillsyn 2013 som visade på att skadorna hade förvärrats ytterligare. Länsmuseet fick i uppdrag 2014 att göra en bedömning av vårdbehoven och en prioritering av åtgärder. Fastighetsägaren beviljades bidrag att lägga på ett plåttak på logen 2016. Inga fler åtgärder har gjorts därefter.

Länsstyrelsen tillsyn 2022 visade att förfallet av byggnaderna har fortsatt. Samt att vedboden som saknar skyddsbestämmelser men ingick i skyddsområdet är borta.

Länsstyrelsen skickade ut förslag till hävande av byggnadsminnesförklaring på remiss 13 februari 2023.

Länsmuseet Jamtli skriver i sitt yttrande att det är förståeligt, men olyckligt att byggnadsminnesförklaringen hävs. Jamtli menar att det är förståeligt då den ekonomiska insats som skulle behövas för att restaurera byggnaderna inte står i proportion till deras kulturhistoriska betydelse. Vidare menar Jamtli att detta är ett exempel på kommuners svårigheter att tillse att Plan- och bygglagens bestämmelser gällande underhåll och varsamhet i 8 kap § 14 Plan- och bygglagen efterföljs. Likaså menar länsmuseet att det är ett exempel på länsstyrelsen svårigheter med att se till att Kulturmiljölagens intentioner om efterlevnaden av skyddsbestämmelser för byggnadsminnen enligt 3 kap 16 § Kulturmiljölagen följs. Sammanfattningsvis anser länsmuseet att ett hävande av byggnadsminnesförklaringen i detta fall är godtagbart, men betonar att yttrandet inte ska tolkas som att länsmuseet anser att eftersatt underhåll hädanefter kan tas som ursäkt för att häva byggnadsminnesförklaringar.

Fastighetsägaren erinrade sig först mot hävandet av byggnadsminnesförklaringen, men efter förklaring att han fortfarande har möjligheten att söka kulturmiljöbidrag för de åtgärder han önskar göra, hade han inte längre någon erinran mot beslutet.

Översiktlig byggnadsbeskrivning

Bryggstugan är uppförd på en grund av kallmurad kalksten och skiffer, huset byggde på den senare delen av 1700-talet. Det har timmerstomme och stående lockpanel.

Stallet uppfördes 1787 med stomme i bilat timmer. Tillbyggnaden mot nordväst har stående lockpanel.

Ladugården är uppförd med timmerstomme på en grund av kluven granit och kalksten, som delvis täckts med bruk. Till ladugården hör en kammare, denna har regelstomme i väggarna med lockpanel av okantade lockbrädor. Tillbyggnaden mot sydost var ursprungligt ett grishus, det har timmerstomme med stående slät panel, grund är av huggen granit. **Vagnsbod** har väggstomme i bilat timmer och grund av kallmurad sten. Dörren är en spegeldörr, dessutom finns två dubbla slagportar av stående spontad panel.

Kornladan är sammansatt av olika delar med väggstomme delvis av bilat timmer, delvis stående lockpanel. Byggnaden vilar på en grund av delvis kallmurad sten och delvis en plintgrund av natursten. Den norra delen har timmerfasaden ett mittenband av stående panel. Mot sydost finns en körbro med stenvmur. Byggnaden upprustades med statliga byggnadsvårdsmedel 1982.

Härbren är båda uppförda under 1800-talets början, det har väggstomme i timmer, fönsterluckor av stående panel

Motivering och skäl till länsstyrelsens beslut

Beslutet om byggnadsminnesförklaring från 1983 innehåller motiveringen att Kroksgård är ett bra exempel på de gårdar som uppfördes på Rödön under 1700- och 1800-talet. Gården fick i samband med byggnadsminnesförklaringen byggnadsvårdsbidrag 1982 för att rusta på gården kornlada.

Bland Jämtlands län 95 byggnadsminnen finns flera 1800-talsgårdar representerade där skyddsbestämmelserna omfattar hela eller stora delar av gårdens bebyggelse. Länsstyrelsen arbetar idag utifrån en helhetssyn på kulturmiljö och önskar därför prioritera de byggnadsminnen som ger en ökad förståelse för gården och dess funktion. Vilket är svårt att utläsa på rubricerat byggnadsminne då byggnader har rivits och börja rasa samman.

I dagsläget är byggnaderna i mycket stort behov av upprustning. Bryggstugan, ladugården, vagnsboden, stallet och de båda härbrena är i så pass dåligt skick att länsstyrelsen gör bedömningen att den investering som krävs att rusta upp, därefter underhålla byggnaderna inte står i rimliga förhållanden till byggnadernas betydelse utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv.

Med bakgrund av ovanstående bedömer länsstyrelsen att bibehållandet av byggnadsminnet medför en kostnad som inte står i rimligt förhållande till dess betydelse. Länsstyrelsen beslutar därför, med stöd av 3 kap 15 § Kulturmiljölagen att häva byggnadsminnesförklaringen.

Övrigt

Syftet med våra byggnadsminnen är att bevara spår av historien som har stor betydelse för förståelsen av dagens och morgondagens samhälle och att garantera människors rätt till en viktig del av kulturarvet. Att häva en byggnadsminnesförklaring är därför inte önskvärt och detta beslut ska inte tolkas som att Länsstyrelsen i fortsättningen kommer bedöma liknande ärenden på samma vis.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Louise Ingelsson, för frågor på telefon 010-2253434 eller via e-post louise.ingelsson@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 6724-2022 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010 - 225 30 00.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med byggnadsantikvarie Louise Ingelsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Susanna Löfgren och enhetschef Ingrid Arltoft Henriksson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Jamtli, diariet@jamtli.com

Krokom kommun, krokoms.kommun@krokom.se

Lantmäteriet, lantmateriet@lm.se

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Du kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Så här överklagar Du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Jämtlands län antingen via e-post; jamtland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Jämtlands län, 831 86 Östersund.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, jamtland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 30 00. Ange diarienummer 6724-2022.